

Polder.blad

Oktober 2021

natuurpunt

Hobokense Polder

Algemene info

Lidmaatschap Natuurpunt: 30 euro per jaar te storten op onze rekening. Dit bedrag omvat het lidmaatschap voor het hele gezin. Als lid van Natuurpunt Hobokense Polder ontvangt men het algemeen verenigingsmagazine Natuur.blad en ons afdelingstijdschrift Polder.blad.

Abonnementen: Natuurpuntleden kunnen zich via onze website abonneren op verschillende natuurstudietijdschriften: **Natuur.focus**, **Natuur.oriolus** en **Zoogdier**.

Abonnement op het tijdschrift Polder.blad van Natuurpunt Hobokense Polder: voor leden van andere afdelingen door storting van 10 euro op onze rekening.

Verzekering: ieder Natuurpuntlid is verzekerd inzake burgerlijke aansprakelijkheid bij deelname aan de Natuurpuntactiviteiten. Niet-leden gaan mee op eigen verantwoordelijkheid.

Alle **betalingen** dienen te gebeuren op volgende rekening:

BE81 5230 8065 0424 van Natuurpunt Hobokense Polder. Op uw betalingen steeds reden van betaling en uw naam vermelden a.u.b.

Fiscaal aftrekbare giften (min. 40 euro) dienen rechtstreeks gestort te worden op rekening BE56 2930 2120 7588 van Natuurpunt vzw, Michiel Coxiestraat 11 2800 Mechelen met vermelding "7742 Reservaatfonds Hobokense Polder".

Contactpersonen

Voorzitter:

Danny Jonckheere, 03 828 64 03 - 0478 33 24 27

Conservator Hobokense Polder:
conservator@hobokensepolder.be
Wim Mertens, 03 216 93 62
0499 58 99 16

Redactie en lay out Polder.blad:
tijdschrift@hobokensepolder.be
Ria Thys en Luk Smets, 0476 33 79 36

Geleide wandelingen:
wandelingen@hobokensepolder.be
Annie Van Zwieten, 03 828 37 60

Ledenadministratie, penningmeester en webmaster:
leden@hobokensepolder.be -
webmaster@hobokensepolder.be
Luk Smets, 0477 66 94 32

Natuurbeheer:

Runderen: André Van Langenhove,
03 288 00 81,
andre.van.langenhove@telenet.be

Hobokense Polder:
Wim Mertens, 03 216 93 62 -
0499 58 99 16

Hollebeekvallei:
Danny Jonckheere, 0478 33 24 27

Tarzanboskes:
Swa van Houtven: tarzanboskes@telenet.be

Goudklompjes: Peter Van Elsacker,
0486 82 27 92 -
peter.vanelsacker@skynet.be

Info natuurbeheer scholen: Diane De Clercq, diane.de.clercq@skynet.be, 0486 07 39 87

Volg ons op Facebook

Website: www.hobokensepolder.be

De **Polderwandelingen** worden verzorgd door onze natuurgidsen van Natuurpunt Hobokense Polder.

Een wandeling in de Hobokense Polder aanvragen?

Hoe doe je dat?

Ieder die het wenst, ook scholen en verenigingen, kunnen een wandeling met natuurgids aanvragen bij Annie Van Zwieten. Contactgegevens: zie hoger.

Polder.flits: Van tijd tot tijd brengen we onze leden via e-mail op de hoogte van dringende berichten, die via ons tijdschrift niet tijdig kunnen meegedeeld worden of als herinnering. Wenst u zulke berichten te ontvangen, geef dan uw emailadres door aan flits@hobokensepolder.be

Een dier in nood gevonden?

Probeer in geen geval het dier zelf te verzorgen, dus ook niet voederen of laten drinken. Plaats het dier in een goed eventuele donkere doos en breng het naar het VOC.

Het VOC is elke dag open tussen 9 u en 17 u (ook weekend). Buiten deze uren: laat het slachtoffer achter in het daarvoor voorziene huisje voor het opvangcentrum.

VOC Brasschaat-Kapellen - Holleweg 43, 2950 Kapellen - 03 376 45 15 - voc.brasschaat-kapellen@vogelbescherming.be

Beste Natuurpunter of symphatisant,

We bieden je weer een hele brok leesvoer aan met dit tijdschrift. Maar vooral een fikse uitnodiging om ons te vervoegen bij natuurbeheer, wandelingen, zwerfvuilacties, ... En wil u een stapje verder gaan en ons helpen bij beleidskwesties zoals bijv. MCA, neem zeker contact op met één van de contactpersonen in de Colofon op naaststaande bladzijde.

Geniet samen met ons van een zonnige, knisperende en kleurrijke herfst!

Inhoudstafel

Colofon	2
Kalender	3
Woelie en Woerdie in de Polder	8
Wandeling en brunch - 11 11 11	9
MCA - Hoogbouwbedreiging	10
Onze sponsors	11
Wat gebeurt er in de Polder	12
Goudklompjes	13
Hollebeek en Tarzanboskes	14
Opening Blikvelden	15
Behaag .. Natuurlijk 2021	15
Expeditie Natuurpunt	16
Hobokens Wild	19
Vogelwaarnemingen	20
Reeën in de Polder	22
De plaag van "Exoten"	23
Te koop! Natuurkalender 2022	24
Onze zoogdieren	25
Natuurkruiswoordraadsel	27
Activiteitenkalender	28

Met dank aan de fotografen.

Van harte welkom
op onze activiteiten !

Kostendelend vervoer
(7 cent/km wordt op de af-
spraakplaats georganiseerd)

Kindvriendelijke tocht

Honden kunnen in onze natuurgebie-
den mee aan de leiband, maar kun-
nen niet mee bij andere activiteiten.

Voor deze activiteiten dient
ingeschreven te worden

Zaterdag 2 oktober tot zondag 14 november

Herfsttrektellingen op de Scheldedijk

Info: Maarten Mortier - mmortar@hotmail.com - 0496 86 98 44

Walter De Weger - deweger.walter@skynet.be 0495 23 77 10

De vogelwerkgroep ARDEA organi-
seert voor de 16e keer deze herfst-
trektellingen op de Scheldedijk in de
Hobokense Polder. Ieder jaar zien we
toch enkele zeldzame vogels de revue
passeren. Denk maar aan de groepen
kraanvogels, ooievaars, kramsvogels,
koperwieken en wie weet beflijsters.
Naargelang de windrichting verschij-
nen ook minder voorkomende roof-
vogels zoals visarend, rode en zwarte
wouw ten tonele. Ook de Schelde
heeft soms verrassingen in petto met
bever of zehonden. Al de verzamelde
gegevens van de trektelposten samen
geven de beleidsmakers en weten-
schappers een duidelijker beeld van
hoe het gesteld is met ons milieu.

Praktisch:

We beginnen dit jaar op zater-
dag 2 oktober om 7.30 u met de
dagelijkse trektellingen tot 14
november. Hou wel de ARDEA
blog in het oog, want bij slecht
weer gaat de trektelling niet door.
De start van de herfsttrektelling
valt samen met de trektelling in
het kader van Eurobirdwatch.
Iedereen, kenners, beginners en
geïnteresseerden zijn steeds van
harte welkom. Tijdens deze dagen
komen we dikwijls ogen te kort. Onze
trektelpost wordt bedreigd door de
bouwplannen van een maritieme cam-
pus MCA op de voormalige site van BP,
naast/op de Scheldedijk: met o.a. 6

Kraanvogels in de vlucht
Foto: Guy Borremans

buildings van +50 m hoogte is dit een
"Atlantic Wall" op enkele honderden
meters van de Trektelpost!
Voor meer info zie bijgevoegde link:
www.hobokensepolder.be/Groenpoort

Zondag 3 oktober om 9 u

Beheer groene corridor BlueGate

Leiding: Wim Mertens, 03 216 93 62 – 0499 58 99 16 –
wim.a.mertens@proximus.be

Vandaag gaan we een eerste maal
beheren in de groene corridor op
BlueGate. Deze corridor is bedoeld als
groene verbinding tussen de Hoboken-
se Polder en de Antwerpse ring. Langs
hier kunnen grotere en kleinere dieren
reizen tussen de Hobokense Polder en
andere groengebieden die aansluiten
op de ring.

Voor 2020 en 2021 heeft
Natuurpunt Hobokense
Polder een overeenkomst
afgesloten met DEC om
deze 14.5 ha te beheren.
Eind dit jaar draagt de
ontwikkelaar de corridor
over aan de stad Antwer-
pen.

Toekomstbeeld van de Groene corridor

Momenteel bespreken we met de stad of wij ook na 2021 het beheer blijven uitvoeren.

We zullen vooral maaien langsheen de wandel- en fietspaden en het maaisel afvoeren.

Zaterdag 9 oktober om 13 u

Natuurbeheer in de Blikvelden

Leiding: Raf Van der Veken –
vrijwilligers@hobokensepolder.be

Een korte greep uit de uit te voeren werken: zwerfvuil rapen, het wandelpad onderhouden, takkenwallen maken.

Praktisch:

Afspraak om 13 u aan einde van de Frieslandstraat door de poort van blikfabriek, aan het gele poortje.

Praktisch:

Afspraak om 9 u aan de containers achter United Caps, Schroeilaan 15 Hoboken of om 9.30 u aan de brug over de corridor (ter hoogte van Plein Public). **Geef een seintje aan Wim als je komt.**

Einde is voorzien omstreeks 17 u.

Te voorzien: werkkledij die tegen een stootje kan, stevig schoeisel, handschoenen

Graag op voorhand bericht, als je komt.

Zondag 17 oktober om 9 u

Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Leiding: Wim Mertens, 03 216 93 62 –
0499 58 99 16

Ook in de herfst staat er in de Polder heel veel werk te wachten.

Wil je in de natuur samen met anderen de handen uit de mouwen steken en daarmee zorgen voor een gezonde leefomgeving? Kom dan bij de week-endvrijwilligersploeg van de Hobokense Polder.

Praktisch:

Afspraak om 9 u aan de containers achter United Caps, Schroeilaan Hoboken. Einde omstreeks 13 u.

Geef een seintje aan Wim dat je komt.

Natuurbeheer in de Polder - Foto: Dirk Vanderpe

Zondag 24 oktober om 9 u

Natuurbeheer Hollebeekvallei

Leiding: Danny Jonckheere - 0478 33 24 27 en Yaro Claes -
0496 70 80 63

Catering: Dirk Vanderpe - 0494 83 31 85

We gaan onze boomgaard nog eens onder handen nemen, zoals gras maaien. Kijken hoe alles gesteld staat met onze bomen en struiken daar. En in het bosje nabij nog wat Amerikaanse vogelkersen en knotwilgen snoeien, en natuurlijk wat Japanse duizendknoop verwijderen.

Dus groot en klein steeds welkom om een handje te komen helpen. Voor

ieder voorzien we een lekkere koffiekoek en een bakje koffie of thee.

Praktisch:

Afspraak om 9 u aan het Motteke einde Salesianenlaan aan het rusthuis Heydehof. Einde omstreeks 13 u.

Geef een seintje bij Dirk voor de catering.

Zondag 31 oktober om 10 u en om 14 u

Geleide wandelingen in de Hobokense Polder met brunch t.v.v. 11.11.11

Info: Ria Thys – ria.thys@telenet.be of Eddy Maes – eddy_maes@telenet.be

Natuurpunt Hobokense Polder steunt de campagne 'Investeer mee in een betere wereld' van 11.11.11.

We zorgen voor natuurgidsen, die naast aandacht voor de natuur ook het erfgoed nader gaan bekijken met de deelnemers. We ondersteunen de brunch, maken vogelvoedertaartjes

met de kinderen en zorgen voor een drankenstand.

Voor het volledig aanbod en alle praktische informatie: zie verder in ons Polder.blad op blz. 9.

Schrijf zeker tijdig in (tot uiterlijk 27 oktober) voor deze fijne activiteit.

Zondag 7 november om 7.45 u

Vogels kijken in de polders van Kruikeke en Rupelmonde

Gidsen: Marc en Peter Hofman

Leiding: Wim Stappers – stappers.wim@gmail.com

Tijdens deze uitstap gaan we vogels waarnemen in het grootste overstroomingsgebied van Vlaanderen. Het gebied van 600 hectare natuur is nog in volle ontwikkeling, maar heeft zich op korte tijd getransformeerd tot een topgebied voor vele vogelsoorten.

Ook voor zoogdieren is het een rijk gebied: naast de talrijke reeën komt de bever er voor en er werd zelfs al een paar keer otter waargenomen. We gaan er o.a. op zoek naar eenden, ganzen, meeuwen en steltlopers. En met wat geluk spotten we zelfs de mysterieuze roerdomp of een bijzondere roofvogel.

We wandelen langs de Scheldedijk waar we een prachtig zicht hebben op de wetlands, de imposante Schelde en de brede slikplaten aan de in- en uitwateringssluizen.

Praktisch:

We vertrekken om 7.45 u op de

parking aan de Boomsesteenweg 333, Wilrijk (ter hoogte van 't Spant) en rijden indien mogelijk kostendelend (0,07 cent/km).

Afspraak om 8.10 u aan de veersteiger Callebeek. Parkeeren kan in de Callebeekstraat of Scheldestraat te Hemiksem. Op de veerboot, die stipt vertrekt om 8.20 u, is het dragen van een mondkapje nog verplicht.

Met de veerboot van 13 u steken we terug de Schelde over en sluiten we af.

Te voorzien: stevige wandelschoenen, kleding aangepast aan het seizoen, verrekijker en/of telescoop, versnapering.

Inschrijven bij Wim Stappers

– stappers.wim@gmail.com
Opgelet: het aantal deelnemers wordt beperkt

Wulp - Foto: Guy Borremans

Zaterdag 13 november om 13 u

Natuurbeheer in de Blikvelden

Leiding: Raf Van der Veken –

vrijwilligers@hobokensepolder.be

Een korte greep uit de uit te voeren werken: zwerfvuil rapen, het wandelpad onderhouden, takkenwallen maken

Praktisch:

Afspraak om 13 u aan einde van de Frieslandstraat door de poort van blikfabriek, aan het gele poortje.

Einde is voorzien omstreeks 17 u.

Te voorzien: werkkledij die tegen een stootje kan, stevig schoeisel, handschoenen

Graag op voorhand bereikt, als je komt.

Zaterdag 20 november om 9 u

Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Leiding: Wim Mertens, 03 216 93 62 – 0499 58 99 16 - wim.a.mertens@proximus.be

Wil je in de natuur samen met anderen de handen uit de mouwen steken en daarmee zorgen voor een gezonde leefomgeving? Kom dan bij de weekendvrijwilligersploeg van de Hobokense Polder.

Praktisch:

Afspraak om 9 u aan de containers achter United Caps, Schroeilaan Hoboken. Einde omstreeks 13 u.

Geef een seintje aan Wim dat je komt.

Zondag 21 november om 10 u

Dagwandeling: Groene wandeling rondom Hoboken

Leiding: Danny Jonckheere en Raf Van der Veken
 Inschrijven bij Raf Van der Veken – vrijwilligers@hobokensepolder.be

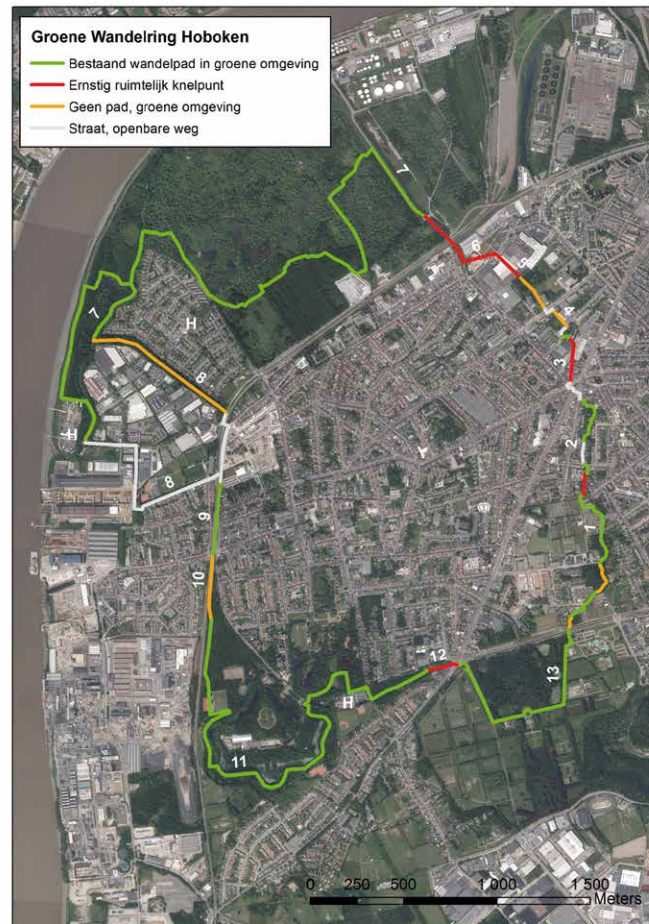

In het Polderblad van juli 2018 schreef Frans Thys een artikel rond het verwezenlijken van een groene ring rond Hoboken. Op de wandeling in november geven we een stand van zaken. We nemen u mee op een mooie wandeling van 12 à 13 km langs deze groene wandeling en laten je kennis maken met de verschillende natuurgebieden. Op alle 13 knelpunten houden we even halt om wat meer uitleg te geven van de ontbrekende factoren en de mogelijke verdere oplossingen.

Praktisch:

We spreken af om 10 u op de parking van het zwembad Sorghvliedt en gaan dan richting Blikfabriek. Na een stop om te lunchen (lunchpakket meebrengen, we kunnen daar iets nuttigen), zetten we onze wandeling verder. Stevige wandelschoenen en een drankje voor onderweg zijn aangeraden.

Inschrijven noodzakelijk bij Raf.

Zaterdag 27 november om 9 u

Dag van de Natuur – Natuurbeheer in de Tarzanboskes

Leiding: Danny Jonckheere - 0478 33 24 27
 Inschrijven: picknick met warme soep bij Dirk Vandorpe 0494 83 31 85

Het weekend van 27 en 28 november organiseert Natuurpunt de "Dag van de Natuur"

Deze dag nodigen we iedereen uit om mee te komen werken in onze natuurreservaten.

Een uitgelezen kans om je eens fysiek uit te leven in de gezonde buitenlucht, en kennis te maken met de aspecten van natuurbeheer. Ook in de Tarzanboskes is er steeds heel wat werk te doen. Sinds dit jaar beheren we heel de Tarzanboskes, ook de privé gedeeltes.

Ook hier moet er gemaaid worden en gaan we ook wat hekwerken afbreken in het privé gedeelte. We gaan ook nog wat oude tuinhuisjes afbreken,

zodat de natuur hier ook weer meer ruimte krijgt.

Er is een stukje zeggevegetatie bij. Dus waterdicht schoeisel is geen overbodige luxe.

Praktisch:

Afspraak om 9 u aan de parking van het zwembad Sorghvliedt, recht tegenover de Tarzanboskes. Einde omstreeks 15 u.

Meebrengen: warme kledij, stevige en waterdicht schoeisel en werkhandschoenen.

Wij zorgen voor GRATIS eten en drinken. Geef een seintje aan Dirk als je komt, dan weten wij hoeveel drank en eten er moet worden voorzien.

Deze 2 tuinhuisjes worden 1 grote chalet om materialen op te slaan
 Foto: Danny Jonckheere

Zondag 5 december om 13.30 u

Kinderactiviteit: Vogelvoedertassen en pindasnoeren maken

Begeleiding: Ria Thys, Hedwig Van den Eynden en Raf Van der Veken

Inschrijven: Ria Thys – ria.thys@telenet.be – 0476 33 79 36

Wil jij onze gevederde vrienden helpen om de komende winter door te komen?

En ben je tussen 6 en 12 jaar? Dan ben je heel welkom vandaag. En natuurlijk mag je mama of papa, oma of opa meekomen.

Wat gaan we doen? We gaan eerst heel veel leren over het leven van de vogeltjes in de winter. We gaan ook mooie foto's bekijken en zien welke vogels we allemaal in onze tuin kunnen zien.

En dan gaan we aan de slag. We maken een heuse taart ... niet voor onszelf maar voor de vogels! Wedden dat ze jou, de superkok heel dankbaar zullen zijn en zullen smullen van jouw taart! We maken ook een pindasnoer

met nootjes, appels en rozijntjes.

Praktisch:

We spreken af om 13.30 u in de Blikfabriek (Cantin), Krugerstraat 232 Hoboken. Er kunnen 20 kinderen deelnemen. Einde: om 15 u. (Bij heel veel belangstelling volgt er een tweede workshop van 15.30 u tot 17 u)

Deelnameprijs per kind: 2 euro. Dit mag ter plaatse afgerekend worden. Meebrengen: een koffiemok of grote koffietas. Wij zorgen voor al het lekkers voor de vogeltjes.

Verplicht inschrijven bij Ria.

Zaterdag 11 december om 13 u

Natuurbeheer in de Blikvelden

Leiding: Raf Van der Veken – vrijwilligers@hobokensepolder.be

Een korte greep uit de uit te voeren werken: zwerfvuil rapen, het wandelpad onderhouden, takkenwallen maken

Praktisch:

Afspraak om 13 u aan einde van de Frieslandstraat door de poort van de

Blikfabriek, aan het gele poortje.

Einde is voorzien omstreeks 17 u.

Te voorzien: werkkledij die tegen een stootje kan, stevig schoeisel, handschoenen

Graag op voorhand bericht, als je komt.

Zondag 12 december om 10 u

Zwerfvuil ruimen in en om de Hobokense Polder

Info: Luk Smets, 0477 66 94 32 – luk.smets@telenet.be

We maken er stilaan een gewoonte van om 1 x per drie maanden in het weekend een grote opruimactie te doen in en rond de Polder. Als Natuurpunters dragen we immers de zorg voor een proper natuurgebied.

We merken dat doorheen de weken onze Goudklompen, maar ook vriendelijke en milieubewuste wandelaars zwerfvuil ruimen, waarvoor heel veel dank. Maar desondanks blijft het zwerfvuil een groot probleem in het mooie, zo dicht bij grootstad Antwerpen gelegen natuurgebied.

We gaan zowel de randen van de Ho-

bokense Polder als het natuurgebied zelf van zwerfvuil reinigen. Kom jij ook?

Praktisch:

Afspraak om 10 u achteraan op de parking van United Caps, Schroeilaan 15 Hoboken. Wij zorgen voor vuilzakken en grijpstokken.

Meebrengen: werkhandschoenen, gesloten schoeisel (of laarzen)

Einde voorzien omstreeks 12 u.

Graag op voorhand melden aan Luk, als je komt.

Foto: Luk Smets

Zondag 19 december om 9 u

Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Leiding: Wim Mertens, 03 216 93 62 – 0499 58 99 16 - wim.a.mertens@proximus.be

Zoals steeds staat er in de Hobokense Polder heel veel werk te wachten.

Wil je samen met anderen de handen uit de mouwen steken en daarmee zorgen voor een gezonde leefomgeving? Kom dan bij de weekendvrijwilligersploeg van de Hobokense Polder.

Praktisch:

Afspraak om 9 u aan de containers achter United Caps, Schroelaan Hoboken.
Geef een seintje aan Wim dat je komt.

Zondag 19 december om 8 u

Natuur en cultuur gaan perfect samen – Doelpolder en PolderMas

Begeleiders: Wim Stappers en Marc Hofman

We sluiten het jaar 2021 stilaan af. Het leek ons een leuk idee om dat te doen na een wandeling in de Doelpolder onder leiding van onze gastvrouw Katrien Doggen. Zij weet vanzelfsprekend uit de eerste hand wat we daar kunnen te zien krijgen. Kiekendieven, kleine zwanen, overwinterende lepelaars en andere steltlopers of de uithaal van een lokale slechtvalk?

Na de wandeling, rond het middaguur, eten we onze bokes op in het museum PolderMas. Drinken we een borreltje? Onze gastheer daar is archeoloog Benjamin Vergauwen, een begenadigd verteller en partner van Katrien. Benjamin vergast ons op een kom warme soep en zal ons rondleiden in zijn

rareitienkabinet. Hoe ziet de toekomst van Doel er uit?

Praktisch:

We vertrekken om 8 u op de parking aan de Boomsesteenweg 333, Wilrijk (ter hoogte van 't Spant) en rijden indien mogelijk kostendelend (0,07 cent/km). Om 14 uur keren we terug naar huis en vragen ons af wat 2022 zal brengen. Te voorzien: kleding aangepast aan het seizoen, verrekijker en/of telescoop en een gevulde brooddoos. We vragen de deelnemers om een vrijwillige bijdrage aan Katrien en Benjamin te schenken.

PolderMas - Foto: Katrien Doggen

Inschrijven bij Wim Stappers – stappers.wim@gmail.com
Opgelet: maximum 15 deelnemers.

Een herfstige gezins-doetocht Met Whoppie en Woelie de Hobokense Polder verkennen

Kinderen tussen 5 en 12 jaar en hun (groot)ouders kunnen met een doerugzak de Hobokense Polder verkennen.

Er zijn 2 trajecten: (beiden ca 4 km)

Vanuit **Taverne De Schorren vanaf 11 u**, Graspolderlaan ga je met Whoppie, het molletje, de natuur ontdekken.

Gesloten op maandag.

Vanuit **Bistro Steiger 3 vanaf 12 u**, Zandkamp 3 (aan de Schelde) ga je met Woelie, de woelmuis, op stap.

Bij terugbrengen na 17 u is hier enkel een maaltijd mogelijk.

Gesloten op maandag en dinsdag.

Reserveren in één van beide restaurants kan aangewezen zijn!

Taverne De Schorren: 03 828 49 96

Bistro Steiger 3: 03 238 24 22

Je betaalt wel een waarborg van 20 euro. Op de ontleendag breng je na je tocht de uitgeleende rugzak met materiaal terug binnen. Je krijgt je waarborg terug als alles in orde blijkt.

Meer info over dit project van Natuurpunt Hobokense Polder bij Ria Thys, ria.thys@telenet.be - www.hobokensepolder.be/Wandelingen/whoppie.html

Zondag 31 oktober om 10 u en om 14 u

Geleide wandeling in de Hobokense Polder met brunch t.v.v. 11.11.11

Het kan terug!

Een wandeling met onze natuurgidsen in een herfstige Hobokense Polder gekoppeld aan een heerlijke brunch onder de mooie tent van het district Hoboken. Van de brunch kan je genieten na een ochtendwandeling of voor een wandeling in de namiddag. Als extra krijg je een vleugje geschiedenis van de Hobokense Polder.

Wil je liever met je gezin of vrienden op je eigen tempo de wandeling doen?

Dat kan met een online geleide wandeling met je smartphone of tablet.

Met deze activiteit steunt Natuurpunt Hobokense Polder de campagne 'Investeer mee in een betere wereld' van 11.11.11. Met deze campagne nodigt 11.11.11 je uit om te investeren in straffe mensen en organisaties over de hele wereld die iedere dag knokken voor verandering: voor mensenrechten, democratie, een groene planeet, een eerlijke verdeling van macht en geld...

Je kan dus mee investeren in een betere wereld én genieten van een boeiende wandeling en een lekkere brunch.

Praktisch:

Afspraak in de tent op de picknickweide, Scheldedijkwegel. Bereikbaar via trappen op einde van Scheldelei.

- De gegidste **ochtendwandeling** vertrekt om 10 u.
Na de wandeling, rond 11.30 u, verwennen we de deelnemers met een brunch.
- De gegidste **namiddagwandeling** vertrekt om 14 u.
Je kan komen brunchen vanaf 13 u.

Voor de wandeling op eigen tempo breng je een smartphone of tablet mee en krijg je de nodige instructies aan het onthaal.

Voorzie zeker degelijk wandelschoei-
sell!

Zowel de deelnemers aan een gegidste wandeling als diegenen die individueel wandelen, kunnen op het wandel-parcours deelnemen aan een prettige quiz, waaraan leuke prijzen verbonden zijn.

Tussen 10 u en 16 u: Natuurcafé met lekkere bieren en sappen. Kans om Hobokens Wildpakketten aan te schaffen!

Bijdrage:

Volwassenen: 14 euro (2 gezond belegde broodjes, fruit, koffie of thee en een koekje)

Kinderen tot 12 jaar: 8 euro (1 gezond belegd broodje, fruit, fruitsap en een koekje) en een zelfgemaakte vogelvoedertas

Inschrijven is noodzakelijk en kan tot 27 oktober op www.11polder.be

Info: Ria Thys – ria.thys@telenet.be of Eddy Maes – eddy_maes@telenet.be

Foto: Greta Fierens

Herfst in de Polder - Foto: Serge Vermeersch

Hoogbouwbedreiging: MCA

Nieuwe bezwarenronde tijdens vakantie kende succes

Toen de omgevingsvergunningsaanvraag voor de Maritieme Campus door Reslea in maart werd ingetrokken, had dit voor gevolg dat ook de 1447 bezwaarschriften, die tijdens het openbaar onderzoek van januari-februari werden ingediend, de prullenbak gingen. Wat we vreesden, gebeurde: een tweede ronde in de vakantie. Dan zijn er medewerkers op reis en zijn leden en sympathisanten moeilijker bereikbaar. Een gekende truc om de maatschappelijke inspraak te bemoeilijken.

Maar onze bezwarencampagne was ongezien succesvol. De vakantieperiode heeft ons niet uit het lood geslagen. De onlineactie leverde 1.653 bezwaren op tegenover 954 de eerste keer. Daarnaast stuurden we 15 schriftelijke bezwaren in en hebben verschillende sympathisanten een eigen bezwaar via mail of omgevingsloket aan de stad bezorgd. Uiteraard heeft onze vzw, gesteund door haar advocaten, opnieuw een lijvig bezwaarschrift ingediend. Hierin worden tal van wettelijke belemmeringen in verband met de natuurwetten en ruimtelijke ordening aangehaald.

Van het kabinet van Antwerps schepen voor Stadsontwikkeling Annick De Ridder vernemen we dat volgende bezwaren werden ontvangen: 1685

schriftelijk, 93 digitaal, 15 identiek op papier, 179 via een petitie. Dit totaal van 1.972 is beduidend hoger dan de 1.447 van de eerste ronde. Van het kabinet van Antwerps schepen voor Stadsontwikkeling Annick De Ridder vernemen we dat volgende bezwaren werden ontvangen: 1685 schriftelijk, 93 digitaal, 15 identiek op papier, 179 via een petitie. Dit totaal van 1.972 is beduidend hoger dan de 1.447 van de eerste ronde. Wachten op beslissing van het stadsbestuur

Ons standpunt is duidelijk: mooi project van CMB, maar op een totaal onaanvaardbare plaats. Dit is een smet op het recent opgevoerde ecologische imago van CMB.

Het Antwerpse stadsbestuur neemt eind oktober een beslissing over het al dan niet vergunnen van de Maritieme Campus. Na de beslissing van de stad zullen we met onze advocaten bespreken welke stappen verder nodig zijn, zoals in beroep gaan. Maar we zijn er van overtuigd dat ook de stad moet

inzien dat deze locatie geen goede keuze is en het project op basis van de huidige wetgeving en ruimtelijke uitvoeringsplannen niet kan worden vergund.

In een artikel in Flows beweert Reslea andermaal dat ze niet in natuurgebied bouwen en de site gesaneerd hebben. 20% zou zelfs met natuur opgevuld worden. Uiteraard zijn we blij met de sanering en het verdwijnen van een vervuilende petroleumindustrie. Maar de 20 m hoge citernes zullen wel vervangen worden door torens tot 50 m hoogte en in een latere fase volgens de publiciteit van Reslea wellicht nog hoger. In plaats van de vroegere tewerkstelling van een 200-tal personen droomt men ervan 3000 mensen aan te trekken. De visuele, lawaai- en lichtverstoringen, de bezoekersdruk en mobiliteitstoename zullen een enorme druk leggen op het natuurgebied. Wij zijn het aan onszelf en onze leden en sympathisanten verplicht hiertegen te blijven ageren met alle wettelijke middelen.

Fonds tegen hoogbouw

De intrekking en opnieuw indienen van de omgevingsvergunningsaanvraag betekende weer een aanzienlijke kost voor onze Natuurpuntafdeling. Andermaal deden we een beroep op ons advocatenbureau om een zeer uitvoerig, wetenschappelijk en juridisch onderbouwd bezwaarschrift, mee op te stellen. Dit kan u vinden op onze website.

Deze deskundigheid kost een aardige duikt, maar dankzij de financiële steun van vele sympathisanten en sponsors hopen we het gat in onze spaarpot te beperken. Uw gift is tevens een grote morele steun, die ons aanmoedigt om de strijd te blijven verder zetten.

Op vraag van enkele leden geven we wat cijfers, echter met respect voor privacy. De juridische kosten lopen reeds op tot 7.770 euro, voor een natuurvereniging een zware kost. Maar we kregen al giften voor een totaal van 6.179 euro. Dat betekent dus dat 79,5% gefinancierd werd door steun van sympathisanten.

Ook in een verder stadium kunnen de procedurekosten oplopen. Daarom blijft elke euro welkom!

U kan ons nog steeds steunen door een storting op rekening BE81 5230 8065 0424 van Natuurpunt Hobokense Polder vzw met vermelding "Fonds tegen hoogbouw". Elke bijdrage, hoe klein ook, wordt zeer gewaardeerd.

**Je kan nog steeds de
petitie tekenen!**

Doe dit op

bit.ly/petitiemca

**Samen op weg naar
15.000 handtekeningen!**

Deze handelaars ondersteunen Natuurpunt Hobokense Polder

Hartelijk dank aan onderstaande handelaars en bedrijven voor de financiële ondersteuning die we van hen krijgen voor de verdere ontwikkeling van ons natuurgebied

Aan Tafel bvba Fried Denayer	Pierre Van den Eedenstraat 47	2660 Hoboken	03 828 53 28
Beenhouwerij Van der Keere	Kapelstraat 39	2660 Hoboken	03 827 53 01
Bistro Steiger 3	Zandkamp 3	2660 Hoboken	03 238 24 22
Blauwe Hond NV	Boombekelaan 1/B	2660 Hoboken	03 260 90 70
Broodjeszaak Bagatelle	Steynstraat 36	2660 Hoboken	03 825 47 44
Contrast bvba, kantoorartikelen en drukkerij	Jan Peetersstraat 2	2100 Deurne	03 326 08 28
Machineland Eyckerman	Kapelsesteenweg 127	2180 Ekeren	03 646 22 88
Rajo nv, machines voor groenzorg	Zonneke 6	9220 Hamme	052 49 73 12
Tuinaanleg Huylebroeck	Jules Pauwelstraat 50/52	2660 Hoboken	03 830 44 90
United Caps, plasticen dopjes	Schroeilaan 15	2660 Hoboken	03 830 40 00
Uurwerken, juwelen & optiek Annik De Mey	Kioskplaats 81	2660 Hoboken	03 830 21 12
Verzekeringen en beleggingen Alert NV	Kioskplaats 62	2660 Hoboken	03 827 31 50

Wat gebeurt er in de Polder?

Tekst: Wim Mertens - Foto's: André Van Langenhove en Godelief Geubels

Begrazing

Omdat we wat extra runderen kunnen gebruiken, werd vorig jaar nog eens een stier in de kudde geplaatst. Bij de veterinaire controle eind 2020 bestond het vermoeden dat één van onze ossen niet helemaal os was en de stier was voor geweest. Dat bleek uiteindelijk niet te kloppen. Alle 11 kalfjes zijn de voorbije maand geboren, exact 9 maanden na de komst van de stier. De kalfjes blijven zeker tot volgende zomer in de Graspolder grazen. De komende winter laten we iets meer dieren staan dan vorige jaren. De gunstige weersomstandigheden dit jaar leidden tot een enorme groei van grassen en andere voedergewassen. Er is dus meer eten dan andere jaren. Bovendien merken we dat het begrazingsgebied steeds verder dichtgroeit. Iets meer grazers is beter voor het behoud van een halfopen landschap met een mozaïek van open graslanden, doornstruweel en bosjes. André en Godelief houden de dieren in de winter nauwgezet in de gaten. Als ze te veel verzwakken, voederen we een beetje bij met hooi.

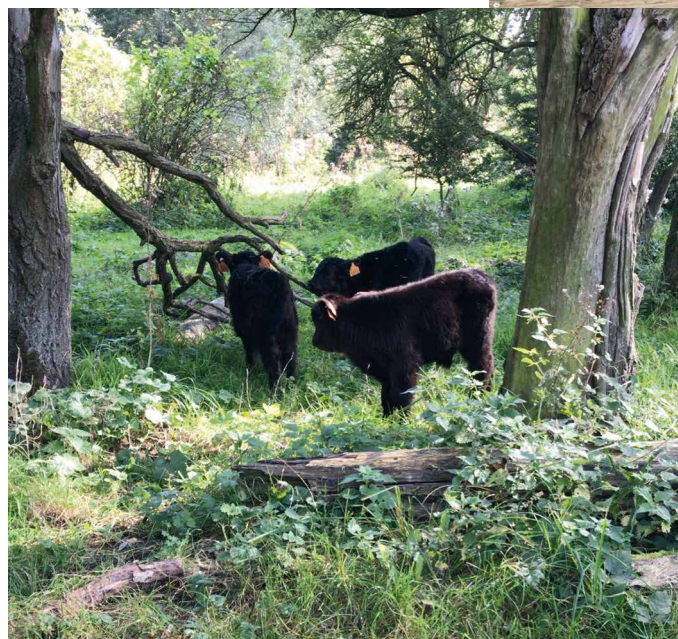

Sanering Grote Leigracht

Aan de sanering van de Grote Leigracht wordt ondertussen al meer dan een jaar gewerkt. De werken liepen nogal wat vertraging op door onvoorziene omstandigheden en deze zomer ook door de hevige neerslag. Op de laatste twee trajecten lijken de werken vlotter te verlopen waardoor het einde nu in zicht komt. Tegen het einde van het jaar zullen alle wandelpaden opnieuw vrij toegankelijk zijn. Dan ligt er ook een nieuwe, propere gracht in het natuurgebied. Benieuwd hoe die gaat ontwikkelen.

Nieuwe Krugerbrug

Niet echt in de Hobokense Polder maar wel vlakbij, de Krugerbrug. De oude brug is ondertussen afgebroken en er wordt aan een nieuwe fiets- en voetgangersbrug gewerkt. De door ons voorgestelde groenstrook op de brug is niet weerhouden in de finale plannen. Als deze plannen uitgevoerd worden zoals ze twee jaar geleden op tafel lagen, worden onder de brug wel een vleermuizenbunker en nestgelegenheid voor broedvogels (huiszwaluw...) voorzien.

Goudklompjeswerking

Tekst: Peter Van Elsacker - Foto: Dirk Vandorpe

Hoge temperaturen, lage temperaturen, regen, droogte, zelfs de nationale feestdag konden de Goudklompjes niet weerhouden om hun beheerwerk uit te oefenen. We waren bezig in twee ploegen: de rasterploeg (meestal drie personen) en de overige Goudklompjes die het normale beheerwerk uitvoerden.

De rasterploeg werkte vooral aan het veeraster en aan andere infrastructuurwerken. Doorheen heel de Polder vervingen ze slechte weipalen door nieuwe en herstelden de prikkeldraad, zoals langs de Scheldedijk en aan het Rallegat. Tegen de Schelde aan herstelden ze enkele vernielde poortjes. Regelmatig moesten er ook paaltjes van de bewegwijzering terug gezet worden, deels door slijtage en deels door vandalisme, helaas. Het blijft een vreemd gegeven dat sommigen er blijkbaar plezier in blijven vinden om zomaar vernielingen aan te brengen. Wat bezielt hen?

De rasterploeg spande een gewone ijzerdraad (zonder prikkels) aan het rietveld langs het wandelpad dat naar het vlonderpad leidt. Deze keer niet om runderen binnen te houden, maar om wandelaars uit het rietveld te houden. Dat werd letterlijk platgelopen en er waren kriskras gangen in gemaakt door mensen die een natuurgebied verwarren met een speeldoolhof. Van kinderen is dat te begrijpen, maar van volwassenen mag je toch enig besef verwachten. Het bordje "Niet betreden - Kwetsbaar gebied" moet dit extra duidelijk maken. Het is jammer dat we dat moeten doen want het is eigenlijk geen zicht in een natuurgebied, maar we hebben geen keuze als we de natuur daar willen beschermen. En het helpt, dat is toch al goed.

Dit ploegje timmerde ook aan de weg, letterlijk. De planken van het vlonderpad begonnen los te komen en werden terug vastgeschroefd over de hele lengte van het pad, een drieduizendtal schroeven als ik het goed begrepen heb. Ze zitten dan wel op hun gat (zie naaststaande foto), het is toch geen misse klus, die nam enkele woensdagen in beslag.

Er werden informatieborden aan alle ingangen gehangen om op het gevaar van loslopende honden te wijzen voor de wilde dieren en specifiek voor de reeën in de Polder.

Het andere, normale beheerwerk bestond vooral uit maaien. De planten waren overal goed opgeschoten door de gunstige weersomstandigheden, zo goed dat we het niet konden bijhouden. We hadden bovendien af te rekenen met defecte machines (maaibalk, bosmaaiers, tractor) waardoor onze maaiers niet op volle toeren konden draaien. Japanse duizendknoop verwijderen op verschillende plekken was onze eerste zorg: het Hofke van Thys, het Kompasveldje en de omgeving van de United Caps, het Sibloveldje aan het Salamanderpad, het Vergeten End in het centrale deel.

Het was gelukkig niet altijd Japanse duizendknoop aanpakken maar ook "gewone" maaiwerken die we deden. Begin juni maaiden we op de picknickweide een paar plekken kort; dat is wat vroeger dan normaal maar we hadden de theatergroep De Brokkenmakers te gast voor hun gesmaakte voorstelling van "Oud land". In juli waren de wandelpaden dringend aan de beurt: die waren zodanig aan het dichtgroeien dat het op sommige plaatsen moeilijk werd om erdoor te geraken. De zijanten werden gemaaid, hinderende en laag overhangende struiken en bomen bijgesnoeid. Zowat overal in de Polder hebben de

Goudklompjes de paden terug open gemaakt: op rode wandeling tussen de bank van A.S. Adventure en de Aciérie, het deel van het AS-Adventurepad in het Polderbos in de buurt van het monumentje, de omgeving van het Zeggeveld en de verbindingsweg. Deze laatste is de rechte wandelweg die pakweg van de kant van Polderstad naar het klappoortje gaat waar je links het raster in gaat naar de Schelde toe (de Graspolder). Aan dat poortje ligt een rietveld op de hoek, waarvan de rand werd vrijgemaakt van wilgjes en andere struiken om te voorkomen dat het stilaan verbost.

Aan het vlonderpad werden naast maaien ook een paar plekken met Japanse duizendknoop aangepakt en werden opschietende wilgjes uitgetrokken met de tree popper uit een deel van het plasje daar.

Er is veel tijd gekropen in het maaien van de bermen langs de oude spoorweg en de Violiergracht. Dergelijke ruige vegetaties zijn immers zeer dicht begroeid en heel productief. Af en toe maaien is noodzakelijk om de berm open te houden zodat wij - en de insecten - kunnen blijven genieten van de bloemenpracht. We maaien daar steeds in blokken, zodat er nog voldoende schuilplaats overblijft voor kleine en grotere beestjes. En zo kunnen ook de wandelaars blijven genieten van de bloeiende planten die er blijven staan.

Nieuws vanuit de Hollebeek en de Tarzanboskes

Tekst: Danny Jonckheere – Foto's: Danny Jonckheere en Dirk Vanderpe

De zomer is alweer voorbij bij het lezen van dit Polder.blad. Zomer, welke zomer?? De natste sinds het begin van de weermetingen... Voor de natuur was dit natuurlijk wel een verademing na verschillende droogteperiodes. De voorbije jaren zijn alle wadi's en grachten drooggevallen met als gevolg dat de watergebonden dieren hun leefgebied zagen verdwijnen.

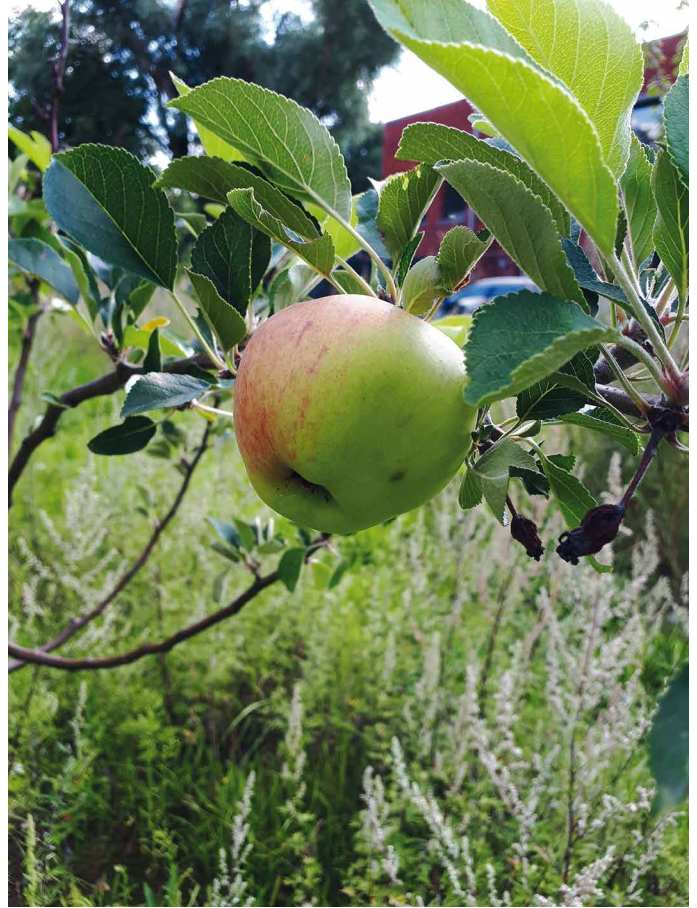
Door het koude en natte weer waren er dit jaar ook opvallend minder processierupsen in de Tarzanboskes. Uiteraard zullen de bewoners van de vele nieuwe nestkasten die we vorig jaar hebben opgehangen ook hun bijdrage geleverd hebben aan de mindere aantallen van de vervelende rupsen. Bij controle waren ze bijna allemaal bezet door voornamelijk families kool- en pimpelmezen.

We kregen goed nieuws van de Maanwandelaars (een huis voor ondersteuning en zorg voor mensen met een verstandelijke beperking), gesitueerd aan de Kolonel Harrystraat. Zij hebben mooie plannen om heel hun terrein

te vergroenen met nog meer bloemenweides, een wilgentipi, veel fruitbomen en een bijenhotel.

Zoals jullie misschien wel gemerkt hebben, is de schaaпsherder al tweemaal langs geweest met zijn kudde in het Schoonselhof en je kan zien dat ze flink hun best gedaan hebben.

Ook fijn nieuws uit de Tarzanboskes, gezien we een afspraak hebben kunnen maken met de nieuwe eigenaar i.v.m. beheer van het laatste stukje privétuin dat nog niet door ons werd

beheerd. Het team is dan ook snel van start gegaan om Amerikaanse vogelkersen te verwijderen. In de nabije toekomst zullen er ook nog een aantal bouwsels en draden verdwijnen, zodat de natuur meer tot zijn recht kan komen. Uiteraard werd er ook in de rest van het gebied niet stil gezeten. Er werden veel struiken en inheemse bomen (die we zelf opgekweekt hebben) aangeplant en die konden het vele regenwater

wel appreciëren. Een aantal bomen werden opgeruimd na de stormschade, andere hebben we laten liggen. We hopen tegen de komende winter ook een vlonderpad aan te leggen.

Onze boomgaard in de Hollebeek, die eind vorig jaar aangeplant werd met jullie hulp, heeft al kersen en appels geschonken. Zowel hier als in andere gebiedjes hebben we ook eens geprobeerd om vlindervallen te zetten. Er werden fantastische waarnemingen gedaan van verschillende insecten, maar vooral van nachtvlinders met prachtige exotische namen.

Hopelijk zien we jullie op de groene wandeling rondom Hoboken op 21 november, want dan passeren we door beide gebieden en hoor je nog veel meer weetjes.

Groetjes Danny

Officiële opening natuurgebied Blikvelden

Tekst: Raf Van der Veken - Foto: Dirk Vandorpe

Misschien had je het al gelezen in de krant, gehoord op de radio of gezien op televisie ... vrijdag 20 augustus werd het natuurgebied de Blikvelden, gelegen achter de Blikfabriek, officieel geopend in bijzijn van pers en schepen Annick De Ridder, bevoegd voor stadsontwikkeling.

Het groene gebied is onderdeel van het RUP Lage Weg en in afwachting van verdere ontwikkeling ontfermt Natuurpunt zich over dit stuk natuur.

Sinds februari 2021 werken we maandelijks met buurtbewoners in de Blikvelden. We maakten ondertussen een wandellus aan, raapten tonnen huis- en industrieel vuil en door systematisch te maaien willen we het riet- en zeggeveld meer laten ademen en floreren. Op die manier willen we een ruimere biodiversiteit creëren. We lieten een plankenpad leggen door de burens van de maakfabriek en in overleg met de projectontwikkelaar

werd dit door stad Antwerpen gesubsidieerd.

Op een half jaar tijd werden er al 1.177 waarnemingen geregistreerd van 373 verschillende soorten planten en dieren, waaronder bijenorchis, grootoorvleermuis, lindepijlstaart en houtsnip.

Benieuwd naar deze verborgen parel en wil je eens mee de handen uit de mouwen steken voor betere natuur? Elke 2de zaterdag van de maand werkt Natuurpunt er van 13-17 u. Stuur een mailtje naar vrijwilligers@hobokensepolder.be

Behaag .. Natuurlijk 2021

Behaag... Natuurlijk brengt leven in onze tuinen.

De Actie Behaag..Natuurlijk kent zijn 28e editie. Traditioneel worden er haagpakketten, klimplanten en fruitbomen aangeboden.

Tot en met 25 oktober 2021 kunt u uw steentje voor de natuur bijdragen door tegen sterk verlaagde prijzen streekeigen haagplanten te kopen. Met de opbrengst van deze actie van Natuurpunt worden waardevolle natuurprojecten in uw buurt ontplooid.

In ons aanbod besteden we speciaal aandacht aan streekeigen groen voor kleinere tuinen. De prijzen van de pakketten liggen door de massale samenaankoop lager dan de kleinhandelsprijs. Het plantmateriaal is ook van zeer degelijke kwaliteit.

Hoe bestellen?

Voor Antwerpen, zie www.behaag-antwerpen.be.

Voor inwoners van onze afdeling is het dichtst bijzijnde afhaalpunt Fort 7, Legerstraat in Wilrijk.

Expeditie Natuurpunt:

Team Hobokens Wild

Verslaggeving: Raf en Denis

Ons "Expeditie Natuurpunt 2021"-verhaal begon in december 2020. Midden in een tweede lockdown hadden Raf en Calle samen het plan om deel te nemen aan de editie van 2021. Tijdens deze Corona-tijden waren er veel beperkingen, dus nog eens afspreken met vrienden leek een goed idee voor Roel en Denis en zo was ons wandelteam compleet. Onze coaches Anemie en Veronik zouden ons bijstaan tijdens de 70 km durende tocht. We kozen als doel van onze financiële en fysieke actie de Hobokense Polder.

Als route kozen we de Dommelroute: van Pelt, in Noord-Limburg tot Diepenbeek, Zuid-Limburg.

Onze eerste wandeling samen, ter voorbereiding was in de Hobokense Polder. Aangezien we van Hoboken zijn en regelmatig in de Polder komen, leek het ons ook logisch om hier eens te oefenen en te brainstormen over acties om geld in te zamelen. Helaas was dit geen evidentie tijdens een lockdown en we vreesden dat 1.500 euro inzamelen niet gemakkelijk zou zijn.

Stilaan begonnen de eerste acties vorm te krijgen: met Valentijn zouden we pralines, chocolade en snoep verkopen en we maakten nestkasten van bier- en wijnkisten. Met wat zaagwerk

en beschilderingen van onze kinderen maakten we unieke stukken. Deze eerste acties brachten al een aardige duit in het zakje en samen met facebookposts, mails naar vrienden, familie en collega's, in combinatie met de steun van Natuurpunt Hoboken en hun netwerk, kwamen we snel aan ons minimumbedrag.

Met Pasen heeft Roel, samen met zijn vrouw Queenie, ongeloflijk straffe toeren uitgehaald in zijn keuken en meer dan 40 quiches gemaakt. Die verkochten we via een webshop, die we zelf ontworpen hadden. Samen met de verkoop van kaasplankjes, Hobokens Wild-bier en nog meer nestkasten, konden we weer een groot bedrag overmaken aan onze expeditie-rekening.

Voor de nestkasten kregen we ondertussen hulp van Freddy, een actieve vrijwilliger en bestuurslid, die voor ons bouw pakketten maakte om nestkasten in mekaar te timmeren. Luk en Ria sleutelden voor ons een zoektocht in elkaar, en Natuurpunter Swa zette een persoonlijke actie op poten met de verkoop van kamerplanten. In mei mocht er al

iets meer qua 'coronamaatregelen' en mochten we op gidsen Danny, Raf en Koen rekenen voor hun kennis van de Hobokens Polder tijdens onze kruidenwandelingen met aansluitend een "corona-proof" natuurcafé. Na de voorstellingen "Oudland", georganiseerd door het Gravenhof, mochten we ons concept herhalen. Uiteindelijk zamelden we met al onze acties bijna 9.000 euro in.

Ondertussen gingen onze voorbereidende wandelingen verder: we wandelden in Boom, een Belpop wandeling in Berchem, Geitenpad in Wilrijk, of gingen richting Edegem voor een tocht.

Eind juni was het eindelijk zover voor de fysieke expeditie. Zaterdagochtend 26 juni vertrokken we, na het opspelden van onze rugnummer en het bestuderen van de kaarten, voor een tocht van bijna 35 km. Van het Hageven, tegen de Nederlandse grens, trokken we zuidwaarts naar Hechtel-Eksel. Onderweg kwamen we in prachtige stukken natuur. Van moeraslanden naar heidelandschappen en

een terugblik door onze 2 teams

via waterloopjes naar bosgebied. De grote wegen werden zo veel mogelijk gemeden. Na 15 km konden we een eerste keer rekenen op onze coaches voor verfrissende drankjes en enkele kilometers verderop werden we voorzien van een lekker middagmaal, zodat we onze tocht aangesterkt konden verderzetten. Sommigen van ons begonnen wat last te krijgen van bleinen en de warmte maakte de tocht ook niet gemakkelijk, maar al bij al bereikten we goed het eindpunt.

Vrijwilligers van Natuurpunt zorgden zaterdagavond voor het nodige eten en drinken en er waren voorzieningen om ons een eerste keer te verfrissen. Moe maar voldaan konden we dan gaan slapen in onze tent en we hoopten dat onze spieren de volgende dag niet te stram zouden zijn.

De tweede dag stond er opnieuw een stralende zon en vertrokken we vol goede moed van Hechtel-Eksel naar Diepenbeek. We liepen langs weilanden en via een oude spoorwegbedding kwamen we daarna het ene natuurgebied na het andere tegen. 's Morgens nog in de overtuiging dat we een hele dag last gingen hebben van de warmte, maar iets na de middag zagen we de eerste donkere regenwolken al hangen. We genoten van een stevige stortbui en het bleef daar niet bij. We werden volledig nat en het water liep tot in onze schoenen. De laatste kilometers werden dus extra moeilijk, maar we beten door en legden succesvol de tocht van bijna 35 km af. Aan de aankomst werden we enthousiast onthaald door enkele vrijwilligers van Natuurpunt, onze coaches en deelnemers van andere teams.

We zijn trots op onze prestaties: zowel het inzamelen als de tweedaagse wandeltocht hadden we tot een goed einde gebracht en er enorm veel plezier aan beleefd, fijn teamwerk!

We hopen uiteraard met dit bericht nog mensen te inspireren om de volgende edities mee te doen.

Bedankt aan iedereen die ons gesteund heeft vanwege team "Hobokens Wild" en vanwege de natuur.

Dankfeestje - Foto's: Dirk Vandorpe

Woensdag 30 juni bedankte het afdelingsbestuur onze twee teams met een fijne receptie in de Blikfabriek.

Luk gaf het relaas van 4 jaar deelname aan het Expedieverhaal. De Hobokense Polder kon zo 39.635 euro voor het natuurbeheer verwerven.

Met heel veel dank aan al wie deelnam dit jaar, maar ook de voorbije jaren.

Team BLO for Nature! Verslaggeving: Wouter Dujardin

den gewisseld en we konden de expeditie verder zetten.

De route was mooi uitgestippeld via rustige baantjes, bospaadjes en veldweggetjes. De muur van Geraardsbergen en de bosberg, Halle, Tollembeek, het Zoniënwoud, we reden er met een glimlach door.

Op beide rustplekken werden we hartelijk ontvangen door de vrijwilligers, echte hel-

den. Ook 's avonds werden we onder applaus ontvangen op de gezellige geïmproviseerde camping. Niet veel later zaten we fris gedoucht aan tafel met een pintje en een bord chili con carne om het einde van de dag te vieren.

Dag 2

De tweede dag begon met een prachtige zomerochtend. Vol goede moed, een beetje spierpijn hier en daar en een stevig ontbijt in de buik vlogen we in de laatste 100 km van ons avontuur.

We werden via nog meer Vlaamse schoonheid geleid. Wel ging opvallend veel van de

Vlaamse schoonheid via grindbaantjes, kasseien en bospaadjes. Gelukkig bleven onze koersfietsen die dag wel intact.

We fietsten vlot door de natuurpracht. Dit was ook essentieel want in de namiddag zou het stevig onwederen. Toen we bijna in Limburg waren zagen we de onweerswolken hangen. Af en toe hoorden we ook gedonder waardoor we nog harder begonnen te fietsen. Maar op 5 km van het einde brak de hemel los en begaf bijgevolg onze gsm het die ook als gps diende. Gelukkig kwam er al vlug een ander team voorbij die wel over een waterbestendige gps beschikten waardoor we samen de finish konden bereiken.

We voelden ons trots, doorweekt, gelukkig, moe en voldaan. Dit was een prachtavontuur en we kijken al uit naar de volgende editie!

Team BLO for Nature! voor de Hobokense Polder

270 km fietsen? Jullie zijn gek! Die reactie kregen we veel toen we vertelden dat we zouden meedoen met Expeditie Natuurpunt.

En eigenlijk was het ook gek. Slechts twee teamleden waren geoefende coureurs en ik had enkel een oude stadsfiets.

Ik leende de koersfiets van mijn vader en iedereen maakte vele fietstripjes bij wijze van training. Ondertussen zorgden we ook voor de geldinzameling, al dan niet gesteund door een potje huisgemaakte choco. Uiteindelijk kregen we het bedrag bijeen en besloten we, aan de hand van de poll op onze teampagina, voor de Hobokense Polder te rijden.

Dag 1

Zaterdagochtend begon om 5.40 u met de wekker die aangaf dat het zover was, de dag van de Expeditie.

Om 8 u was ons team verzameld in Gent. We blaakten van energie en goede moed. Vlug nog een koffie en croissant binnenspelen, onze rugnummers opspelden, en dan in een stevige miezerregen de weg op.

Het tempo lag goed en de regen stopte gelukkig vlug. Alles ging vlot tot na 13 km onze eerste fiets sneuvelde. Achterderailleur afgebroken.

Na een uurtje was onze supportwagen terug bij ons. De fiets en coureur wer-

Natuurpuntbier Hobokens Wild

Wild bier van Hoboken

Geniet van ons artisaanaal gebrouwen bier en steun de prachtige natuur van de Hobokense Polder

Bestel nu uw bierpakket als origineel geschenk of gewoon ... lekker voor uzelf
Verkrijgbaar in 3 wilde biertypes:

fris en vol **Blond**
(6,5% Alc.)

kruidige **Tripel**
(8,0% Alc.)

warm winters **Amber**
(9,2% Alc.)

per soort of mix
in pakket van 6 of 12

Bestel nu via onze webshop: www.hobokensepolder.be/shop

Natuurpunt
Hobokense Polder

Afhaalpunt in Hoboken

Meer info: hobokenswild@hobokensepolder.be

Hobokens Wild wordt geschonken
in de Blikfabriek, de Novonov en
Klimzaal Blok

Sierlijk bierglas met opdruk
van het logo "Hobokens Wild"
Prijs 5 euro

Meer info op

www.hobokensepolder.be/hobokenswild
hobokenswild@hobokensepolder.be

Ook te koop als GESCHENKPAKKET:
5 bierflesjes en 1 glas: 21 euro !!!

Wil je heerlijk Hobokens Wild aankopen?
zie www.hobokensepolder.be/shop

Vogelwaarnemingen – Regio Zuid Antwerpen

mei - juli 2021

Luc Van Schoor - Vogelwerkgroep ARDEA

Een recordaantal van 402 waarnemers voerde tijdens deze periode in totaal 8204 vogelwaarnemingen in. Daarin zitten ook deels de waarnemingen vervat die gelinkt zijn aan het broedvogelonderzoek voor de vogelatlas 2020-2023. De groep actieve vogelliefhebbers/sters neemt jaarlijks toe maar een deel ervan voert slechts 1 of enkele waarnemingen in.

Bij de veel-invoerders stak deze keer Danny Jonckheere er met kop en schouders uit met 2667 waarnemingen of 32,50 % van het totaal !! In zijn zog volgde volgden Pierre Blockx met 928 waarnemingen en John Van de Voorde met 403 waarnemingen. Op de ARDEA website kan je dagelijks de ingevoerde waarnemingen bekijken via www.hobokensepolder.be/vwardea/waarnemingen.htm

Soortenbespreking

Tijdens deze 3-maandelijke periode werden in de Ardea-regio waarnemingen van 127 vogelsoorten ingevoerd.

Raad eens welke 5 soorten er het meest werden waargenomen? (zie oplossing van de top 5 op blz 27)

Voor dit overzicht selecteerde ik 31 soorten waarbij vale gier en raaf als opvallende nieuwkomers.

Een **kleine zilverreiger** foerageerde op 7 mei op het Broekskot/Hobokense Polder (CVL).

2 **grote zilverreigers** trokken op 14 mei hoog over Park Van Eeden/Groen Neerland/Wilrijk (PHe).

Tot begin juni trokken minimum 7 **ooievaars** over de regio:

2 ex over Beekhoek/Hove op 4 mei (NM).

1 ex over Hoboken op 7 mei (MM en SD)

1 ex over grensgebied Edegem/Kontich op 7 mei (GSa)

1 ex over Wilrijk op 7 mei (JE)

2 ex over Hoboken op 3 juni (JPo)

Naast de waarnemingen van een

Wespendief - Foto: Walter De Weger

15-tal doortrekkende **wespendieven** in mei tot begin juni, konden mogelijke of waarschijnlijke broedgevallen worden vastgesteld in het gebied Hof van Moretus/Uilenbos-Hove (JDu, JCe, SHo), in Hof van Hemiksem en omgeving (PH) en in de Hobokense Polder (WM, MM, TV).

Tijdens 4 dagen in mei en juli werd telkens een overvliegende **zwarte wouw** gezien:

op 9 mei boven Hove en Wilrijk (SVB, JE).

op 10 mei boven Wilrijk en richting Hemiksem (MM, MVR, PH)

op 25 juni en 25 juli boven Hemiksem (PH)

Deze laatste waarnemingen kunnen mogelijk gelinkt worden aan een mogelijk broedgeval in de omgeving Bazel/Rupelmonde.

Een **rode wouw** trok op 9 mei over Hoboken (JDB) en een tweede ex. op 26 mei over de Edegemse Beekvallei (GSa).

De eerste, in onze regio waargenomen **vale gier** vloog op 30 mei rond 15 uur over de wijk Christus Koningkerk/Kiel (ES).

Een wijfje **blauwe kiekendief** trok op

11 mei noordwaarts over Golf Cleydael/Aartselaar (LVS, DJ), en een **grauwe kiekendief**, mannetje 2-de kalenderjaar achtervolgd door een slechtvalk, vloog op 3 juni over de wijk Christus Koningkerk/Kiel (MM).

Een **havik** vloog op 4 mei over Kiel/Antwerpen (MM) en op 24 juli over Fort 8 (JVV).

Een **visarend** trok op 3 mei noordwaarts over de Edegemse Beekvallei (WVA) en een 2de vogel ging daar eveneens door op 13 mei (GSa).

De **slechtvalken** kenden een succesrijk broedjaar.

Rond 20 mei werd een geslaagd broedgeval met 3 jongen vastgesteld in de nestkast op de schoorsteen van Umicore (MM) Eind mei verlieten 4 jongen de nestplaats op de schoorsteen van Agfa/Mortsel (MH). Naast een mislukt broedgeval in 2020 kenden het paar slechtvalken dit jaar terug succes op de Christus Koningkerk/Kiel. De 3 geringde jongen, 2 mannetjes en 1 wijfje, vlogen begin juni uit de nestkast (MM).

Het agrarisch gebied van de Beekhoek en Boshoeke in Hove is de enige plaats in onze regio waar nog **patrijs**

Kleine plevier - Foto: Walter De Weger

voorkomt. Op 14 mei pleisterden er 2 exemplaren (SH).

Een roepende **kwartel** vloog in de nacht van 6 mei over Edegem (WVa).

Zoals vorig jaar was er vanaf eind maart weer een broedkoppel kleine plevier aanwezig op de plas en omgeving van Blue Gate/Antwerpen (DJ, JB, WVE, RV, PH, MM, WDW, MLe).

Op 9 juni pleisterde het koppel met 3 pas uitgevlogen donsjongen langs de Naftaweg (WM).

Een roepende **bosruiter** vloog in de nacht van 6 juli over Polderstad/Hoboken (JP).

De broedresultaten bij **kerkuil** waren dit jaar wisselvallig. In Wilrijk werden 2 jongen geringd en in Edegem 3 jongen. In Aartselaar was er echter geen enkel broedpaar aanwezig (ES).

2 juveniele **ransuilen** zaten op hun rustplaats in een bomenrij langs de Golf van Edegem op 19 juni. Resultaat van een geslaagd broedgeval van deze schaars voorkomende uil in onze regio !! (WVA).

Ruim 100 koppels **oeverzwaluw** vormden deze lente een broedkolonie in de wand van een zandberg op het toekomstig park van de wijk Nieuw Zuid/Antwerpen. De vogels foerageerden meestal op de plassen van Blue Gate (GB, MM, PH, WDW, SSt, RHe, DJ, JVA, WM, LAu, Abu, KM, GBe, FVDS, MBe, HB, HLo, PVE, ACn).

Dit is voor zover bekend de eerste broedkolonie in de zuidelijke rand van

Antwerpen. Het is de bedoeling om hier een permanente nestwand te voorzien voor deze oeverzwaluwen. Dit heuglijke nieuws werd ook via de plaatselijke pers en ATV verspreid.

Tijdens de lentetrektijd kwamen 2 **paapjes** in de kijker: 1 ex op de

Beekhoek Lintsesteenweg/Hove op 9 mei (SVB) 1 wijfje in de Edegemse Beekvallei, Doornstraat-Edegem op 10 mei (WVA)

Een man **beflijster** pleisterde op 4 mei in een particuliere tuin in het centrum van Hove (MRa).

Vanaf 13 mei weerklonk de nasale zang van de **spotvogel** langs de Golf Edegem/Aartselaarstraat-Edegem. Nadien vormde zich daar een broedpaar waarvan het mannetje nog zeker tot 25 juni doorzong (WVA, FB, PBa, RBe, MH, NS, WM, IRo, RV, WS).

Een 2de spotvogel was tijdelijk zangactief in Groen Neerland/Wilrijk op 14 mei (LVS).

Grauwe vliegenvanger werd op 3 plaatsen gespot, maar zonder een broedgeval vast te stellen: 1 ex op 4 mei, Hof ter Linden/Edegem

(WVA)

2 ex op 20 mei in Fort 7/Wilrijk (LVS, DJ)

1 ex in Uilenbos/Hove op 29 mei (CT, XM)

Een mannetje **bonte vliegenvanger** zong op 6 en 7 mei op Fort 6/Wilrijk (JE, MVD).

Zingende **wielewalen** werden op 3 plaatsen gehoord:

in een populierenbos langs de Grote Struisbeek, Groenenhoek-Aartselaar op 19 me (LVS, DJ).

in het Uilenbos/Hove op 29 mei (WVS, WSt, RBe, MH, XM, CT).

in de Hobokense Polder van 24 mei tot 6 juni (DJ, GM, GB, MM, WM).

Ongepaarde mannetjes wielewaal op trek zingen onderweg geregeld in geschikte biotopen. Bij mogelijke broedgevallen klinkt de zang meestal door tot eind juni-1ste helft juli.

Op 10 juni vloog een **raaf** over Nachtegalenpark/Antwerpen, met een foto als bewijs (WRe). Dit is een nieuwe soort voor onze regio.

Vanaf begin juni werden regelmatig 1 of meer overvliegende **kruisbekken** waargenomen.

Op volgende dagen kwamen groepjes over:

27 juni, 7 ex over Edegem (WVA)

19 juli, 9 ex over Wilrijk (RV)

27 juli, 15 ex over Hoboken (JPo)

Van 20 mei tot 16 juni vloog 4 x een **appelvink** over in de buurt van Fort 5/Edegem (WVA, OF) en over Fort 6/Wilrijk (JE, RV). Gezien deze soort zowat jaarlijks tijdens dezelfde periode wordt

Oeverzwaluwen op Nieuw Zuid - Foto: Guy Borremans

waargenomen, rijst de vraag naar een mogelijk broedgeval in deze fortdomeinen en omgeving.

Exoten

De **geelkopcaracara**, onze Zuid-Amerikaanse gast, verblijft sinds oktober vorig jaar in de Hobokense Polder en omgeving. Deze aaseter jaagt ook op kleine vogels en loopt vaak rond op zoek naar insecten of op de rug van runderen om teken op te pikken. Blijkbaar vindt deze fotogenieke roofvogel hier zijn gading (MM, WDW, KMa, MVe)

Mandarijneenden pleisterden op de gekende plaatsen met maximum 5 ex in het Hof ter Linden/Edegem, 1 ex in Frijthof/Hove en een mannetje in de Beekhoek/Hove-Lint.

Een **rode patrijs** werd op 4 mei ontdekt aan het crematorium in het Schoonselhof-Wilrijk (DAn) en een tweede vogel op 13 mei in een private tuin in Polderstad-Hoboken (ROb)

Waarnemers

ABu Alexander Bugin
ACn Anton Cnudde
CT Casper Thijs
CVL Chris Van Liefveringe
DAn David Andriessen
DJ Danny Jonckheere
ES Eddie Schild
FVDS Frederik VDS
GB Guy Borremans
Gbe Geert Beirinx

GM Gunther Moens
GSa Gaston Sallaets
HB Hugo Bender
Hlo Hilde Lodewijckx
IRo Ivo Rossiers
JCe Jan Celis
JDB Jan De Bie
JDu Julien Dua
JE Joris Elst
JP Joachim Pintens
JPo Jonas Pottier
JVA Jimmy Van Asbroek
JVV John Van de Voorde
KM Koen Maes
KMa Kevin Matters
LAu Luc Audenaerde
LVS Luc Van Schoor
MBe Maximiliaan Beeldens
MH Marc Hofman
MLe Marnix Lefranc
MM Maarten Mortier
MRa Marc Raes
MVD Manuel Van Dooren
MVe Michael Verbaenen

MVR Marc Van Ruymbeke
NM Nick en Marita
NS Niels Schild
OF Olivier Fuchs
PBa Philippe Barbaix
PH Peter Hofman
PVE Peter Van Elsacker
RBe Raf Beyers
PHe Patrick Heivers
RHe Rens Hendrickx
ROb Robbe
RV Robin Vermeylen
SH Steven Hosteyn
Sho Seppe Hosteyn
SD Saskia Dendievel
SSt Seppe Streybos
SVB Steven Van den Bussche
TV Toon Verbruggen
WVE Ward Van den Eynde
WDW Walter De Wegher
WM Wim Mertens
Wre Wouter Reijgers
WVA Wouter Van Assche
WVS Walter Van Spaendonk
XM Xander Meewesel

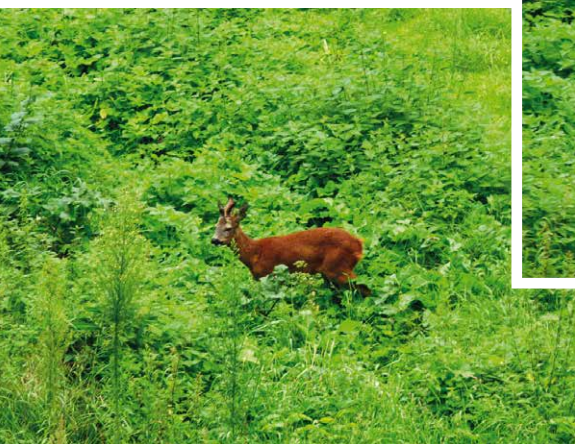
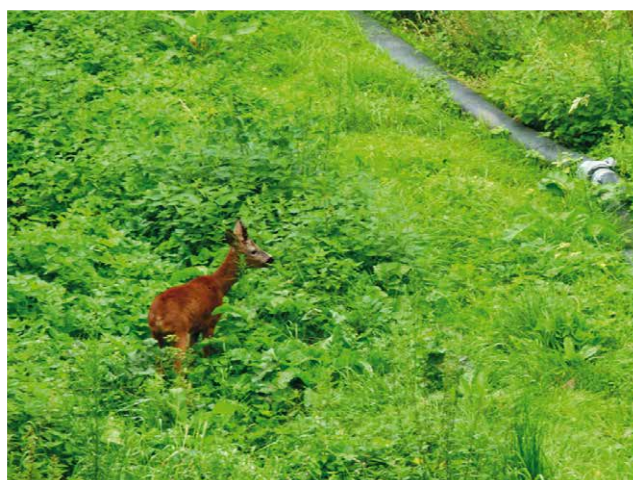

Beflijster - Foto: Marc Raes

We kregen van Piet Stroobants, Natuurpuntlid uit Hoboken, deze prachtige foto's toegestuurd, die hij nam vanuit zijn raam op de Scheldelei.

Dank je wel, Piet!

Reeën in de Polder

De plaag van “Exoten”

Tekst en foto's Geelkopcaracara: Walter De Weger

Exoten zijn planten, dieren en insecten van uitheemse oorsprong die onze inheemse fauna en flora bedreigen. Exoten vinden we tegenwoordig op alle vlakken in de natuur, te land, te water en in de lucht. De globalisering van de handel en transport maakt het voor dieren, planten en insecten zeer gemakkelijk om over grote afstanden mee te reizen als blinde passagiers in containers of in het ballastwater van schepen. Daarnaast mogen we niet ontkennen dat door het reizen naar exotische landen we ook aangetrokken worden door de verscheidenheid van de natuur in deze landen en dat veel mensen thuis een stukje van hun favoriete reisbestemming willen hebben. Kijk maar wat tuincentra en dierenzaken al niet aanbieden. Tuinen en woonkamer worden opgesmukt met deze planten en sommigen gaan nog verder en willen ook een terrarium met reptielen of een kooi met vogels of dieren. Alleen beseffen we niet altijd goed wat de impact is van het houden van deze exoten. Planten beginnen te woekeren en hun uitlopers of zaden verspreiden zich naar omliggende percelen. En soms wordt het voor de hobbyisten van roofvogels en reptielen net iets teveel. En dan belanden ze meestal, in het beste geval, in een dierenopvangcentrum of worden “per ongeluk” vrijgelaten. Ook ontsnappen er wel eens dieren omdat de eigenaar onvoldoende veiligheidsmaatregelen heeft genomen.

Vrijhandel is een mooi begrip maar toch denk ik dat het hoog tijd is dat de politiek er zich mee gaat bemoeien om de verspreiding van exoten een halt toe te roepen. Want de gevolgen van de globalisering van de handel heeft een enorme en soms desastreuze impact op onze inheemse fauna en flora en kost handenvol geld om ze te bestrijden. Nu nog kan je op websites roofvogels en andere wilde dieren voor een prikje kopen. Zelfs beschermde Europese vogels kan je zo kopen (Europese oehoe, torenvalken en steenuiltjes).

Het vrijlaten of ontsnappen van exoten is nooit een goede zaak. Er zijn in onze

contreien voldoende voorbeelden van hoe het onze inheemse fauna en flora aantast. Meestal hebben ze hier geen natuurlijke vijanden en kunnen zich dus ongebreideld voortplanten. Ook kunnen ze ziekten met zich meedragen waartegen onze inheemse dieren niet bestand zijn. En het blijft niet alleen bij vogels maar ook zoogdieren, planten en schaaldieren vormen een bedreiging.

Een van de meest bekende zijn de halsbandparkieten die in 1973 in Brussel werden vrijgelaten en nu een algemeen beeld zijn geworden in onze steden en parken. Deze hollenbroeders verdringen onze boomklever en andere hollenbroeders door de vrijgekomen spechtennesten en boomholten in te nemen.

Ook vanuit de Ardennen komen er meer en meer berichten dat de wasbeer de voedertafels voor vogels plunderen.

Meer en meer waters en waterlopen krijgen te maken met de Amerikaanse rivierkreeft, die de Europese rivierkreeft volledig heeft verdrongen in Vlaanderen. Deze soort zou ook onze dijken ondermijnen. Met de extreme regenbuien nog fris in het geheugen mogen we er niet aan denken wat de gevolgen in Vlaanderen kunnen zijn.

Ook de Chinese wolhandkrab, meegkomen als larven met het ballastwater, is een plaag geworden. Zij zijn verantwoordelijk voor het massaal verdwijnen van onze waterplanten wat nefast is voor het ecologisch evenwicht in de waterlopen.

Onze Goudklompjes in de Hobokense Polder kennen maar al te goed hoe het is om de Japanse

duizendknoop te bestrijden. Sinds het verboden is om met bepaalde chemische stoffen te werken is het soms dweilen met de kraan open.

En welke persoon met groene vingers heeft zich niet geërgerd en de duimen moeten leggen voor de buxusmot.

Dierenasielen kunnen er ook van meespreken. Zij moeten zich ontfemen over vogels en dieren die tot overlast van hun eigenaars zijn geworden. In het VOC van Brasschaat zitten een aantal Amerikaanse oehoes die niet meer vrijgelaten kunnen worden omdat ze niet geleerd hebben om zelfstandig te leven. Deze oehoe is met zijn 43–55 cm kleiner dan onze inheemse met 60 tot 75 cm. Een andere reden om ze niet vrij te laten, is om geen hybride vogels, Amerikaanse – Europese exemplaren, te creëren. Om een goed en sterk vogelbestand te hebben, is het belangrijk dat de genetische zuiverheid zo goed mogelijk bewaard wordt.

Tijdens de jaarlijkse herfst- en lentevogeltrek tellen met ARDEA op de Scheldedijk van het natuurgebied Hobokense Polder hebben we meermaals een geelkopcaracara (*Milvago chimachima*) mogen waarnemen. Het is spijtig genoeg een vrijgelaten of ontsnapte exoot die zeker niet aangepast is aan ons milieu en klimaat.

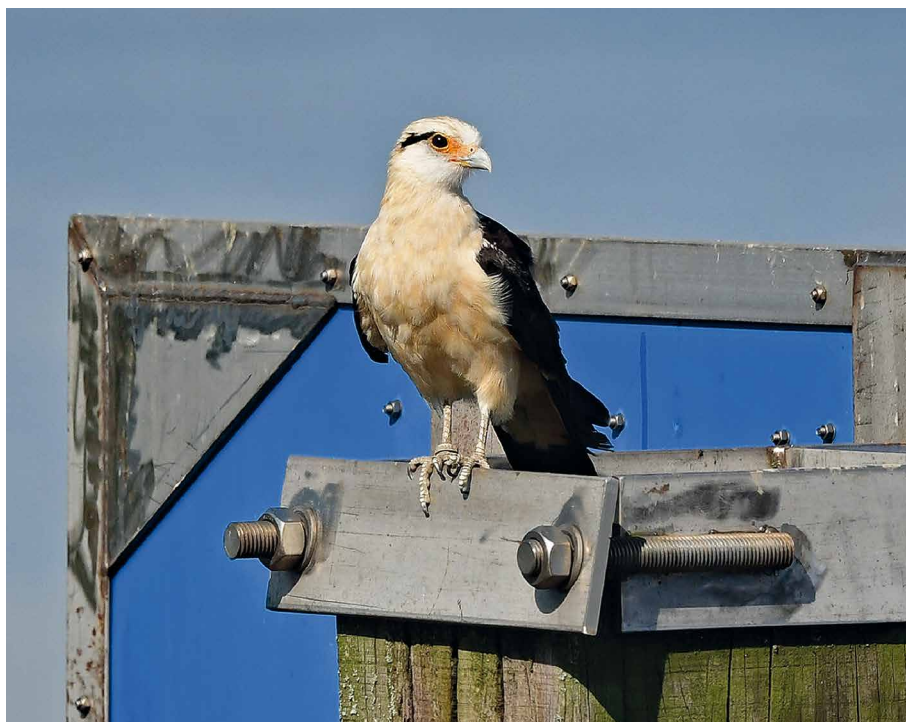

Als natuurliefhebber houden we niet van exoten die onze inheemse fauna en flora bedreigen en zijn we zeker geen voorstander van het houden van prachtige en machtige roofvogels door particulieren. Het is niet de eerste keer dat we moeten vernemen of lezen dat er bij een "roofvogelliefhebber" een uitheems exemplaar ontsnapt is. Meestal loopt het voor deze dieren verkeerd af omdat ze niet hebben geleerd om in ons klimaat te overleven en zelfvoorzienend te zijn in hun voedsel.

De geelkopcaracara die we nu regelmatig kunnen observeren, is voor het eerst waargenomen op 13 oktober 2020 in Burcht. Op 19 oktober 2020 kregen we hem voor het eerst te zien tijdens onze herfsttrektelling aan de Scheldedijk. Sindsdien werd hij gespot boven Kruikebeke, Hemiksem, Hoboken en de Bazelse polder.

Deze roofvogel is met zijn 40 à 45 cm en een spanwijdte van 75-95 cm iets kleiner dan de inheemse buizerd met 50 à 57 cm en een spanwijdte van 115-138 cm. Kop en lichaam zijn ecru kleurig met donkerbruine vleugels. Van nature uit komt hij voor op meer open landschappen en bosranden vanaf Costa Rica tot het noorden van Argentinië in Zuid-Amerika, waar hij jaagt op kleine vogels, insecten en eieren rooft. Hij is tevens een aaseter en in zijn natuurlijke omgeving is hij ook te zien op cultuurlanden waar hij bij runderen de teken verwijderd. Hij

wordt daar ook wel eens de tekenvogel genoemd. Zijn geluid is zoals dat van de buizerd maar een veel rauwer gemiauw. Leeft meestal in groep behalve tijdens de broedperiode.

Toch heeft de geelkopcaracara moeten ervaren hoe hard de natuur kan zijn. Het is een echte vechter die deze winter de vrieskou en sneeuwbuien heeft doorstaan. Het valt ons wel op dat hij meestal in de buurt van de Schelde blijft. Vooral bij laag water zien we hem af en toe langs de oevers laag overvliegen. Waarschijnlijk op zoek naar aangespoelde vis of ander aas. Als het hoog water wordt, kun je hem

wel eens zien vliegen naar het ponton om daar te rusten en zijn pluimage te verzorgen. Ook vertoeft hij regelmatig in de bomen langs het grote weiland in de Hobokense Polder bij de runderen. Zou hij zijn natuurlijk instinct nog hebben?

Momenteel hebben we nog niet kunnen vaststellen of hij een bedreiging vormt voor onze inheemse fauna. Gelukkig is hij alleen zodat nakomelingen uitgesloten zijn.

Tijdens onze vogeltrektellingen zullen we deze "sukkelaar" verder opvolgen en kijken of hij verder zelfstandig kan leven.

Te koop! Natuur.kalender 2022

Onze nieuwe kalender is nu verkrijgbaar! Laat je elke maand verrassen door de allermooiste natuurbeelden. De Natuurpunt kalender 2022 is weerom een verzameling van 13 adembenemende natuurfoto's van bekende natuur- en landschapsfotografen.

Uitzicht: De kalender is overzichtelijk ingedeeld: 12 recto-verso bladen, 20 cm x 30 cm. Opgevouwen staat bovenaan telkens een foto, de onderzijde bestaat uit de kalender-gegevens en bevat voldoende schrijfruimtes. Alle dagen van de week beschikken over dezelfde ruimtes. Voorzien van weeknummervermelding, feestdagen en ophangoog.. De bladen zijn aan elkaar gehecht met een ringsysteem.

Voor 10 euro heb je een jaar lang elke maand een nieuwe mooie foto aan je muur.

Te bestellen door storting op rekening BE81 5230 8065 0424 van Natuurpunt Hobokense Polder vzw met vermelding Natuurkalender 2022.

Met de aankoop heb je niet alleen een steuntje voor het geheugen, maar je ondersteunt ook onze inzet voor behoud en onderhoud van de Hobokense natuurgebieden. En ... ook leuk als een Kerst- of Nieuwjaarscadeautje!

Gratis aan huislevering als je woont in Hoboken 2660 of Antwerpen 2020 !

Onze zoogdieren - Zeezoogdieren

Deel 4: Tuimelaar - Gewone dolfijn - Narwal

Bert Mertens

TUIMELAAR (TURSIOPS TRUNCATUS)

De tuimelaar is voor de meesten onder ons wel gekend als Flipper of van dolfijnenshows in de zoo of andere pretparken. In 2010 zijn er een aantal waarnemingen (6) geweest vanaf Hemiksem tot aan Temse. Alle waarnemingen werden verricht tussen 26 juli en 30 juli. Vermoedelijk gaat het hier over telkens hetzelfde dier.

De tuimelaar is minder slank dan de gewone dolfijn en heeft een kortere snuit. Ze kunnen tot 4 meter lang worden en een gewicht bereiken van 500 kg (soms zelfs tot 650 kg). Ze zijn volledig grijs gekleurd.

Leefgebied en verspreiding

De tuimelaar komt voor in tropische en gematigde wateren over de hele wereld. Meestal tussen de 45ste breedtegraad N en de 45ste breedtegraad Z. Over het algemeen verblijven ze in de kustzone, maar ze kunnen ook meer pelagisch (in zee) aangetroffen worden.

Leefwijze en voedsel

Tuimelaars leven en jagen in kleine groepen, die soms kunnen uitgroeien tot groepen van meer dan 100 dieren. Ze worden ook vaak in het gezelschap gezien van andere walvissoorten.

Hun voedsel is heel verscheiden, gaande van in scholen levende tot bodembewonende vissoorten, kreeftachtigen en inktvissen, en verschilt sterk afhankelijk van het leefgebied en het prooiaanbod. Meestal jagen tuimelaars individueel maar er zijn ook waarnemingen van tuimelaars die in groep scholen vis opjagen.

Voortplanting en leeftijd

De draagtijd bedraagt 12 maand en de jongen worden 18 maand gezoogd. Bekend is het sociale gedrag van tuimelaars die hun jongen behoeden voor verdrinking door hen naar het wateroppervlak te duwen. Het is dit

gedrag dat wellicht aan de basis ligt van verhalen over reddingen van menselijke drenkelingen door dolfijnen. Er zijn echter evengoed gevallen bekend van tuimelaars die zwemmers er van weerhielden de kust te bereiken. Dit gedrag is mogelijk ingegeven door het willen vermijden van stranding van hun jongen. In tropische zeeën is waargenomen dat in grote scholen de jonge dieren, om ze te beschermen tegen haaien, worden omringd door de volwassen dieren. Tuimelaars kunnen meer dan 30 jaar oud worden.

GEWONE DOLFIJN (DELPHINUS DELPHIS)

Enkele dagen nadat een narwal aanspoelde in Wintam werd in Hemiksem een gewone dolfijn aangespoeld teruggevonden (30 april 2016). Verder is er nog sprake van gewone dolfijn in 2002 – 2003 (Schelde). De gewone dolfijn leeft normaal in tropische en subtropische wateren.

De gewone dolfijn behoort wereldwijd, samen met de tuimelaar, wellicht tot de bekendste van alle kleine walvisachtigen. Het is een slank dier met een afgetekende lange snuit. Mannetjes worden tot 2 m lang en wegen tot 200 kg; de vrouwtjes zijn iets kleiner. De donkere rug en witte buik zijn van elkaar gescheiden door de typische okergele flanken, waaraan de soort goed te herkennen is. Het uiterlijk van de gewone dolfijn varieert zeer sterk, zodat er ooit meer dan 20 soorten werden voorgesteld. Tegenwoordig is men het er over eens dat het geslacht *Delphinus* bestaat uit op zijn minst 2 soorten: de kortbek-vorm (*Delphinus delphis*), die meer in volle zee voorkomt en de

langbek-vorm (*Delphinus capensis*), die zich meer ophoudt in kustwateren. Beide soorten komen niet samen voor, tenzij in enkele kleine zones.

Leefgebied en verspreiding

De gewone dolfijn behoort tot de meest voorkomende soorten en is wereldwijd verspreid in tropische, subtropische en matig warme zeeën. In deze gebieden leeft hij soms in grote groepen. De Noordzee is te koud als leefgebied. Sporadisch worden in de zuidelijke Noordzee exemplaren waargenomen. Aan de Belgische kust en in de Schelde zijn er 5 waarnemingen tussen 1987 en 2002: een groep van 8-10 dieren voor onze kust in maart 1990, 2 exemplaren zwemmend voor Oostende in augustus 1996, 1 zichtwaarneming vanaf het strand te Koksijde op 17 februari 2002 en 1 op de Schelde in oktober 2002 en een stranding van 1 dier in februari 1996

(in januari 1986 strandde hier ook nog 1 dier). Daarnaast werd tussen juli 2002 en april 2003 regelmatig een gewone dolfijn waargenomen in de Schelde. Op 23 april 2003 werd het dier dood teruggevonden net over de grens in Saefthinghe (Nederland).

Leefwijze en voedsel

Gewone dolfijnen vermijden wateren die kouder zijn dan 10 °C. Hierdoor is hun verspreiding beperkt naar het noorden toe. Ze verkiezen water dat minder dan 180 m diep is, waar ze jagen op allerlei vissen en inktvissen. Ze leven in groepen van 10-500 dieren, maar samenscholingen van 10.000 dieren zijn ook al waargenomen. In die groepen houden zich vaak ook tuimelaars en witflankdolfijnen op. Gewone dolfijnen jagen gewoonlijk in groep, waarbij ze scholen vis naar de oppervlakte jagen. In het najaar en de winter verlaten de mannetjes de vrouwtjes. De vrouwtjes zijn 11 maand drachtig, waarna de jongen nog ongeveer 14-19 maand gezoogd worden. De gewone dolfijn is schuwer van aard dan de tuimelaar, die dikwijls in vangenschap wordt gehouden.

NARWAL

(MONODON MONOCEROS)

Dit is wel een zeer uitzonderlijke soort. Ik vermeld hem voor de volledigheid. Eén van onze leden (Maarten Mortier) had 30 maart 2016 het 'geluk' om foto's te maken van dit dier. Eerst werd hij gedetermineerd als een grijze zeehond in zeer slechte conditie. Later zal blijken (na aanspoelen van het kadaver in Wintam, 27 april 2016) dat

het hier ging om een narwal.

Doorgaans blijven deze dieren ten noorden van de 70ste breedtegraad in arctische wateren. Het exemplaar dat bij ons aanspoelde was een jong mannetje van een 3tal meter lengte, uitermate uitgehongerd (woog slechts 290 kg terwijl hij een 450 kg zou moeten wegen voor

deze lengte).

Behoort tot de grondeldolfijnen en is een arctische tandwalvis, waartoe de grondeldolfijnen behoren. De narwal is grotendeels wit van kleur, met grijze en zwarte spikkels op hoofd, rug en vinnen. Narwals hebben geen rugvin, wel een rugplooi. Een ander bijzonder kenmerk is de lange enkele slag tand die uit de linkerkant van de bek naar voren steekt. Deze tand kan een lengte van wel 3 meter bereiken en vertoont een spiraalpatroon van rechts naar links.

Er werd lang gedacht dat deze indrukwekkende tand werd gebruikt bij zwaardgevechten om de hiërarchie vast te stellen. Echter recentelijk is duidelijk geworden dat de tand bestaat uit meer dan 10 miljoen zenuwtunnels, vanuit de kern

van de slag tand naar het oppervlak. Wetenschappers zijn tot de bevinding gekomen dat dit de narwal in staat stelt om subtiele verschillen te kunnen waarnemen in temperatuur, druk, samenstelling van het water en de lucht en waarschijnlijk nog veel meer ... wat de narwal unieke zintuigelijke eigenschappen zou kunnen geven.

Leefgebied en verspreiding

Narwals komen voor in het Noordpoolgebied en in het subpolaire gebied en worden nauwelijks gezien ten zuiden van de 70e graad noorderbreedte. Ze worden echter ook gezien bij de oostelijke kust van Groenland, bij IJsland, Noorwegen (Spitsbergen) en Rusland. In het oosten van Siberië, Alaska en het westen van de Canadese noordpool zijn het zeldzame verschijningen.

Zo zie je maar weer, als je op stap gaat, achter elke hoek kan er een verrassing te bemerken zijn.

Photograph by Paul Nicklen

Hunting Narwhals
National Geographic, August 2007
© 2007 National Geographic Society. All rights reserved.

Vul het Natuurkruiswoordraadsel in en win een prijs

Vul het kruiswoordraadsel in aan de hand van de omschrijvingen (horizontaal en verticaal).

De letter "ij" is 1 vakje.

Neem een foto van het ingevulde kruiswoordraadsel en mail dit **ten laatste 30 november met je naam aan** ria.thys@telenet.be.

Tussen de juiste inzendingen wordt een leuke natuurlot verloten.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												

Horizontaal:

1. watervogel - voegwoord
2. zangstem - heb je nodig na beheerwerken in de natuur
3. lectori salutem - kieuwslak: . . . kruik - insect
4. in mei legt elke vogel dit - kleurrijk insect
5. onder andere - lepus europaeus
6. muzieknoot - vogel - voorvoegsel
7. loofboom - watervogel
8. gladde vis - een amfibie zonder einde
9. ouder - Noorse godheid - deel van een graanhalm
10. knaagdier - nog een knaagdier
11. kilogram - amfibie

Verticaal:

1. lidwoord - elegant zoogdier
2. insect - kreeftachtig diertje dat op een mossel kan vastzitten
3. zoogdier - reptiel
4. reeds - sluw zoogdier
5. sierlijke vlinder
6. Chinese lengtemaat - riviertje in Noord-Brabant
7. achtpotig dier - dit hebben zoogdieren
8. eikenbast
9. leeft in zee, maar dwaalt soms af richting Hobokense Polder
10. nog een riviertje in Noord-Brabant - daar staat de fietsenstalling in de Hobokense Polder - 100 m²
11. spitse bek van een vogel - mannetje en vrouwtje vormen dit
12. prachtige watervogel

Oplossing zomernummer

Polder.blad:

GOUDKLOMPEN

11 te zoeken woorden: Leigracht - vos - quiche - duizendknoop - Hobokens Wild - Rallegat - ijsvogel - roerdomp - Groenpoort - Ferraris - conservator

Uit de ingezonden juiste oplossingen werd bij loting een winnaar getrokken:

Georges en Nicole Broelinckx-Dewit ontvangen een mooi vogelnestkastje van eigen makelij. Proficiat!

Oplossing opdracht blz 20

Top 5 van de meest waargenomen soorten:

- 1 zwartkop
- 2 tjiftjaf
- 3 winterkoning
- 4 merel
- 5 roodborst

Activiteitenkalender

- 2 okt - 14 nov Herfsttrektellingen
- Zo 3 okt Beheer groene corridor BlueGate
- Za 9 okt Natuurbeheer in de Blikvelden
- Zo 17 okt Natuurbeheer in de Hobokense Polder
- Zo 24 okt Natuurbeheer in de Hollebeekvallei
- Zo 31 okt Wandeling en brunch t.v.v. 11 11 11
- Zo 7 nov Vogels kijken Kruibeke/Rupelmonde
- Za 13 nov Natuurbeheer in de Blikvelden
- Za 20 nov Natuurbeheer in de Hobokense Polder
- Zo 21 nov Groene wandelring Hoboken
- Za 27 nov Dag van de Natuur in de Tarzanboskes
- Zo 5 dec Vogelvoedertassen en pindasnoeren
- Za 11 dec Natuurbeheer in de Blikvelden
- Zo 12 dec Zwerfvuil ruimen in en om H. Polder
- Zo 19 dec Natuurbeheer in de Hobokense Polder
- Zo 19 dec Doelpolder en PolderMas

Natuurbeheer:

Onze Goudklompjes werken elke woensdag in de Polder en dit van 9 u tot ca 13 à 14 u.

Voor info: contacteer

André Van Langenhove, 03 288 00 81 of

Peter Van Elsacker, 0486 82 27 92 -

peter.vanelsacker@skynet.be

Info natuurbeheer scholen: Diane De Clercq,

diane.de.clercq@skynet.be, 0486 07 39 87

Artikels voor het volgende Polder.blad - met verschijningsdatum 1 januari 2022 - dienen bij de redactie te zijn op 30 november 2021 (zie Colofon, blz. 2)

Voorkaft:

IJsvogel - Foto: Dirk Vandorpe

Achterkaft:

Eekhoorn - Foto: Guy Borremans